

Abonnement pour un an  
300 piastres

Edition spéciale 500 ptrs.

Adresse:  
"IDJTIHAD," Constantinople

Téléph. St. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 1 Février No221

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبوتمان : سنہ لکھی | ۲۴ نسخہ |  
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون  
۳ ، اعلا کاغدایسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد نثری »

تلمون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکینچی سنہ

نومرو ۲۲۱ - ۱ شباط ۹۲۷

( شعر قمر ) باشند باشه گوزللكارله دولودر . قارنه

عنوانلی دیباجه سی شویله در :

مظلم شجرستان آردسند

اسرارایله پکپاره منور

بریولده آچيامش سانا دردم

قاره بو کناک کچه سنده

مهتابی سنکچون یره سردم .

بر خسته قادین، دجلاهک اوستنده هر آقشام

بر خسته چو جوق کز دیره رک چولاره کلغام

سیسلر اوزانیرکن او سنک دوغما کی بکار

باشلانغی (او) عنوانلی منظومه نك مقدم طلوعیدر .

(زهریه) عنوانلی منظومه ایله منتهی اولان بو کوچوک

پیاله چوق صوسز روحمری قاندرماشدر .

«هر بر کوزك ملالانی بر یرده طوپلامش» مصراعنده کی

(بر)ك فضله لغنه و تورکجه ده یا کاشلغنه رغما کوزلدر .

بن دوغروسى احمد هاشم بك دن بویله کوچوک بر پیاله

نوش ایتمکله اکتفا ایدم . اوتدن قآنیك «رطل کران» نی

بکله یه بیلیرز .

بر صوننده دیمش اولدیغم کیی انسانك  
Je meurs de soif et n'ai qu'une rosée à boire...

دییه جکی کلیورمی ؟

### دودا قنارک

اوقانلی غنچه لرکدن آچیلدی قلمه یارا ،

اوقانلی غنچه لرکدن کیم اولسه دردله یانار

کیم اولسه دویدینی هیرانلی برصیز یله قنار

کوکل چکرسه دهریندن ارقانلی غنچه لرله !

اوقانلی غنچه لرک قلمه آچمش اولدینی درد

نه بردقیقه صاور ، بیل ، نه بردقیقه اُیر ..

کوکلهده حلقه لانونب بلکه برئولومده ، ویریر

اوقانلی غنچه لرک قلمه صاچمش اولدینی درد !

براق که اونلره حسرت چکن شفا بولسین ،

براق که قوقلا یالم ... کؤکله ده قور تولسین

قابورغه مزده آتشار یاقان بودر دلردن !

یتر ، شفا سنی آرتق ویرلر اونلرک بزه سن ؟

اوقانلی غنچه یه ، آرتق ، ارزاندی آلامز ،

اوقانلی غنچه لرکدن مزار میدر یرمن ؟

محمد فاروق

### رباعیات عمر خیام

(عمر خیام)ك رباعیلری تورکجه مزه منظوم ترجمه لرینی

کوردی بونی « اوزوم قیزی » نك مقطری حسین رفعت

بك دوستمزه بورجلویز: بو اونك همیله کون کوردی .

موره لی زاده رفعت احمد بک رباعیات خیام دن بر قچ

منظوم ترجمه سنی (اجتهاد)ك نشر ایتمشدی . حسین رفعت

بك داها مستمر بر شوق و غیرت کوستردی . یوز قرقدن

بر آرزفله رباعی ترجمه ایتش و بو ترجمه لرک بك چوغنده

موفق اولمشدر .

طبع ، بك کوزل و اعنالی در . ایکی سنه ده دوقوزدفعه

باصلیمش Franz Toussaint ك رباعیات خیام ترجمه سی

نمونه اتخا ذاولونمشدر . ( رباعیات خیام ) ك بزده شیمدی

اوچ ترجمه سی طبع ایدلش بولونیور . معلم فیضی افندی

مرحومك کوچو جوك کتابی ده صایلیرسه دورت اولور .

(رباعیات خیام)ك آیری آیری اوچ دورت ترجمه وطبعی

چوق کورنلر اولیور . باشقا لسانلرده رباعیات خیامك

قاچ ترجمه سی اولدیغنی بیامه ینلدر ، که تورکجه مز ایچون

اوچ و یادورت ترجمه یی چوق کوره بیایر . بنم منشور

ترجمه مک ایکنجی طبعی حاضر لادیغم صره ده بانا قیمتدار

منابع تدارك ایدن محب Prof. Dr. Karl Susseim

Munich دن کوندردیکی بر مکتوبده یالکز

1913 سنه سی ظرفنده انکلز لساننده رباعیات خیامك

یاپیلان مختلف ترجمه و طبع لرینک یوزیکرمی به بالغ اولدیغنی

یازیوردی . «عمر خیام» حقنده طبقه منورمك کوستر .

دیکی جوشغون محبتك پسیقولوجیائی و اجتماعی عامل لرینی

« رباعیات خیام و تورکجه یه ترجمه لری » نك ایکنجی

طبعه سنك اوزون دیباجه سنده شرح و ایضاح ایتمیه

غیرت ایتدم .

حسین رفعت بکك ترجمه لری رباعی وزننده دکلدرد .

فقط بویوک بر منع حسن دکلدرد . رباعیلرک ترجمه سی

بك کوزل اولانلری قید ایدیورز :

درکار که کوزلری رفتم دوش ،

دیدم دوهزار کوزه کویاوخوش ؛

هر بك بز بان حال بامن گفتند

کوکوزه کروکوزه خروکوزه فر ش ؟

ترجمه منظوم :

کيجه چوملکچيه دوشمشدى يولم کورمشدم  
دستيار ايلر ايکن بربرينه حال بيان

صوردلر دستي چاناق چوملکک همسي بدن :

زده چوملکچي، هاني دستي آلان، دستي صاتان ؟

رباعي نك منشور ترجمه سي شودر : « دون کيجه بر

چوملک اعمال تانخانه سنه کيتدم . صوصان و سويله ين ايکي

بيک دستي کوردم . هر بری بابا لسان حال ايله » زده

دستي يابان ، زده دستي بي صاتان ، زده دستي صاتون

آلان ؟ « دوش دون کيجه ديمک ايکن وزن ضرورتی

ناظمک دون کيجه ديمه سنه منع اولمشدر .

شو رباعي عمر خيامک حيات آخرته ايناماديغنه

وبوندن دولايي پک مضطرب و پریشان بولونديغنه بيوک

شهادتدر . وبو رباعي قادار حزن و هجرانه دولو هيچ بر

رباعي کورمه دم :

ای کاش که جای آرمیدن بودی ،

یا اينره دوررا رسیدن بودی ،

کاش از بي صدهن ارسال ازل خاک

چون سزه اميد بر دمیدن بودی .

ايشته حسين رفعت بکک منظوم ترجمه سي :

کشکه راحت ايده جک بريرمزا اولسه يدي .

با اولايدي بو اوزون يولجاغه برانجام ،

کشکه يوزبيک سنه لر صوکره بو طوپراقلرده

نه اولوردی يکيدن اوت کيي يتسه يدي آدام !

بو ترجمه کوزل اولماق له برابر ايکي کوچوک قصوری وار

ظن ايدييورم اولاتورکجه ده يوز بيک دن صوکره « لر »

قونولماز ، « يوزبيک سنه لر صوکره » يرينه يوز بيک

سنه دن صوکره ديه بيليردي . برده کشکه ديدکدن صوکره

نه اولوردی ديمه يه پک لزوم يوقدر . منشور ترجمه سي

شوبله در : آه کاش که بر آرام وجضور يری اولسه يدي ،

ياخودبو اوزون يولک بر نقطه اوصولی بولونسه يدي ؛ آه

کاش که يوزبيک سنه صوکره طوپراغک ايچندن اوت کيي

چيقماق امیدی اولسه يدي « يورايي نك مرکز ثقلتي

صوک مصرعنده در ، که اولدو کدن صوکره دير يله يه تحسری

ونوميد بر تحسری متضمن در .

( عمر خيام ) ک آنلوساقسون روحنه چوق ويغون

کلن شعاری بودر ، که حياته چوق مربوطدر اوابوالعلا

المعری کيي

موت يسير معه رحمة

خير من اليسر وطول البقاء

ديمز . او ، Le conte de Lisle کي .

Le mal est de trop vivre et la mort est meilleure .

ديه اولومه بر قصيده يازمايه باشلاماز . ( عمر خيام ) ک

بوسجيه اساسيه سي معلوم اولماديجه رباعيلينک روحی

اي افاده اولونماز صانيورم .

شورايي ده کوزل در و کوزل ترجمه اولونمشدر ؛

اين عقل که در ره سعادت پويد

روزی صديار خود ترا ميکويد :

در باب تو اين بگره وقت که نه

آن تره که بد روند و ديگر رويد .

منظوم توجه ي

کونده يوز کره سانا عقلک دير

نه ايچون سن بي کوش ايتمز سين :

آلدنيگ بر نفسي فرصت بيل

اوت دکاسين ، يکيدن يتمزين سين .

شو ترجمه ده کوزل واصلنه تماماً موافقدر :

ديدی رؤياده يانابر عاقل

آچيلان غنچه کي بيدار اول

ياری موتک ايله بر در اويغو

ايچ که قرکده اويور سين بول بول .

حسين رفعت بک بعضاً ( رباعيات خيام ) ک انگليزجه يه

مشهور مترجمي Fitzgerald ک مسلکنه اتباع اينه رک

بر رباعي بي بر منظومه حالنده ده ترجمه ايتمشدر وبوني

پک اعلا يامشدر :

مثلا

ی خوردن وشاد بودن آيين منست ،

فارغ بودن ز کفر و دين دين منست ،

کفتم بعروس دهر کا بين تو چيست .

کفتادل خرم تو کا بين منست

رباعيسي ، که قليچ زاده حق بک برادر مز طرفدن

پارلاق بر مرققيه له نظماً ترجمه ايدمش و ( اجتهاد ) ده

انتشار ايتمشدر ، شوصورت له تورکجه يه پک اي نقل اولمشدر :

ی ايچمک شادا اولوب کولم دمام

بودر دنبا ، آيين و نياز ،

فراغت ايله دم دين و کفر دن

کناهدن يوقدر اصلا احترام

عروس دهره باقدم ده ديدم که

نه در آيا جهازک سرونماز

ديدی ای شاعر سرمست سودا

سنگ آسوده کوکله کدر جهازم .

## مأموریت خطاطی

( ۲۱۹ بجی نسخہ دوم )

یہ دیکھ کر سنا کہ کیدرک مابین باش کا بی تحسین ( تحسین باشا ) کی کورمک ایستہ دم .

ساعت لڑجہ بکھار کدن سوکرا افادتی استماعہ مأموراً کاتلردن اسماعیل حق بی زوار سالونہ کوندیدی .

اسماعیل حق بی بک بنی دقتله وحی معذوریتدن متاثرانہ دیکھدی . ذات شاهانہ یہ تقدیم اوزرہ یازدیم عریضہ بی دہ آلدی . بو عریضہ نہ کہ تقدیم اولحق اولانہ جغدن امیدوار اولمادیغم ایچون برکون سوکرا معبود ادرنہ و ما کدونیا بولغار جمعیت خفیہ سی مادہ سی مناسبیہ شیفرہ کاتی کامل بکھ ملاقاتدہ اسماعیل حق بک ویردیکم عریضہ دن بحث ایتمہرک ذات شاهانہ یہ بر عریضہ می تقدیمہ توسط ایتمہ سنی رجا ایتم .

» بویکی شیلرک قبول و تقدیمہ مآذون دہ کیلم . مع هذا دیدی باب عدالت آچقدیر .

— ولو قاپالی اولسون دیدم ، بن اوقاپونی بولامایورم .

— باشکاتب بکہ مراجعت ای دیکر و کندیسنہ قومیتہ اوراقی ایله برابر بردہ عریضہ ویریکر .

— قاپو باشکاتب دائرہ سندنہ دیمک . فقط یازیق کہ ، بواب چوق حسسز ، بنی قبول ایتمدی .

— رجال دولتن بر ذاتسکر دیدی ، سزی قبولہ و معر-ضاتکری استماعہ و عرضہ مجبوردر .

کامل بک تشجیعندن آلدیم قوتله تکرار باشکاتبہ کیتدم .

بودفعہ سالونہ خدیجہ بکھار کدن سوکرا شرف قبولہ مظهر

اولدم . اوتور تقدیرین ونہ سولہ جکی بکلمسزین « مرجعکر

باب عالیدر اورایہ مراجعت ای دیکر » دیدی .

هر حالہ حسین رفعت بک ہمتی مشکوردر . حیات

فکریمزده بر یکی دہ بردنش حصولہ کتیرمک برایشدر .

سیارہ مزک باشقہ قطعہ لرنده کی فکر حیات آتشی قارشیندہ

بزبر آزانجماد عرض ای دیور کورونمکدن قورقورم . فقط

شونی کنج ویتشکن بتون وطندا شریعہ سولہ مہیہ حاجت

کورمہ ملیم ، کہ بتون اثر و حرکت مزک تک بر غایہ سی

اولی در : حیاتی سودیرمک ، حیاتی سویلی قیمتی و حریتی

قیلماق ؛ مجادلہ حیاتدہ مغلوب اولماق معیوب دکلدر ؛ معیوب

اولان ، عز مسزک و مجادلہ میدانندن فرایلکدر . مغلوب

اولان کیمسہ مجادلہ ایتمش ، ای ، کوزل و دوعرو ایچون

مجادلہ سندنہ مجروح دوشمشسہ ، مغلوب دوشمشسہ ..

مجروح اولمش مغلوب اولمش صایلماز . یارہ لری برر

قهر مانلق نشانی و مغلوبیتی ظفر یوکسلک کندنہ در .

۲۲ کانون ثانی ۱۹۲۷ جہاد ٹھوی

ع . م .

— باب عالیہ کیدورم ، دیدم ، بورایہ مراجعتی سولہ یورلر . بورایہ کایورم باب عالیہ سوق ای دیورسکر

مغدرلر ایچون معین بر مقام تظلم واستمداددہ یوق . مع هذا

بوزیارتیم کندی ایشہ متعلق دہ کیلدر .

— آلدہ آچیق بر ظارف ایچندہ بولسان قومیتہ اوراقی

ارائہ ایدرک « بونر چوق مهم و مستعجلدر . مسألہ دائردر

خاکای شاهانہ یہ تقدیم بویورمکری رجا ایچون کلدیم

» پک اعلا فقط ظرفی قاپانکر و اوستنی مهرلہ یکر » دیہرک

یازینخانہ اوزرندہ کی قیرضی موی ارائہ ایتمدی .

بن آیاقدہ قاپویہ آرقہ می چہ ویرمش بر وضعیتہ بوایشاہ

مشغول ایکن قاپودن بر ذات یوکسک صدایله :

» بو ذاتن نہ ایستہ یورسکر ؛ دولہ ، ملنہ نافع و پادشاهہ

صادق آدم لازمہ ایستہ بواودر . بویلہ قیمتی آدم لری شویلہ ،

بویلہ دیہرک آڑوب چوروتہ یکر ، یازیقمر . بوکا نہ الہ نده

حقیقی بیلسہ شوکتساب افندمن راضی اولور . » سرایدہ

حقمده بودرجہ دہ التزامکارانہ و جسورانہ سوز سولہ یہ جک

کیمسہ طایمادیغم ایچون بورایہ قادار اولان سوزلری اوزرہ آلمایہرق

نم کیلہ یایعده غدرلردن برینہ متعلق اولحق اوزرہ استماع ایتمکدہ ایکن

ذات مجھول سوزیہ دوام ایله

» کندیسیلہ ہیج برمناسبتیم یوقدر واد العظیم بر قہوہ سنی

بیله ایچمہ دم . فقط حسین فوزی پاشا ایله سلائیکن کلرکن

دده آغاجدہ ترن بکلیہرک ایکی کون قالدق . قصبہ بی کزدیم .

مسلم ، غیر مسلم بر چوقلری ایله اختلاط ایتم . اورادہ کی

آثارنی ، رألین کوردم ، عادلانہ اجرا آتی کندی قولانملہ

ایشتم . بو آدمک قیمتی آکا مق ایچون بر کرہ دده آغاجہ

کیدوب یایدق لری کورمک لازم . ایکی سنہ ایچندہ دده آغاجی

ممالک شاهانہ یہ بر آشی داهاموجود اولمایان بر قصبہ حالنہ

قویشددر . . .

سوز بکامتعلق اولدیغنی آکلانجہ انکیزیسیون دارالتعلیندہ

سماوی بر منجی طرفندن حمایہ اولمان مأیوس بر مظلوم خبرتیا ،

دونوب آرقہ یہ باقدم .

بو خیرخواہ آدمک « صاقالی محمد پاشا » نامیہ معروف

اولان یاور اولدیغنی کوردم .

بن کندیسنی کورنجه سوزینی کسہرک پککدی کیتدی .

بو سوزلرک باش کاتبہ نہ دورلو تأثیر ایستدیک سیاسندن

آکلاشیلہ مایوردی . او داتما بر توجہ هیکل حسسزایک یلہ

یازیلرینہ دوام ای دیوردی . ابو محمد پاشانی میر آلای ایکن بر دفعہ

ادرندہ والی عبدالرحمن پاشا بردفعہ دده آغاجدہ هوتلہ مشیر

حسین فوزی پاشا نزدندہ کورمش و ہر ایک یوک قیصہ تلاقیدہ برر

صامت ( تننا ) دن باشقہ برسوز تعاطی ایتمشدک .

حسین فوزی پاشا بر آزاراحتسز و هوا صوغوق اولدیغندن

کیجہ هوتلن شرق شومن دوفری استناسیونہ قادار آچیق

آزابہ ایله کیدرکن صوغوق آلفدن قورقوردی . شومن دوفر

خطی هوتلک اوکنہ قادار کلکدہ اولدیغندن اورایہ برواغون

کوندیرلہ سنی استناسیون مأمورندن رجا ایتم . خلاف اصول